

Behandlingen af Lovforslaget om Hummelbelse af Hovedopholdssted, at der hos nogle Medlemmer, som ikke vare Jurister, var en særlig Tilbøjelighed til at ville definere Begrebet ved Love. Uden at ville udtale mig om denne Bemærkning i sin Almindelighed, maa jeg dog tillade mig at antage, at der med Hensyn til det Forhold, som dette Lovforslag vedrører, er særlig Opfordring til at give en autentisk Definition af, hvad der skal forstås ved privat Tjenesteforhold, efter som der foreligger Domme angaaende dette Forhold, som gaa i modsat Retning. Det turde være ærede Medlemmer bekendt, at forskellige Underretter have dømt forskjellig i dette Forhold, og af Overretten i Viborg er der, hvad der vistnok ogsaa vil være ærede Medlemmer bekendt, fældet en Dom, som gaaer ud paa, at en Person, der befinder sig i det Forhold, hvorom der her er Tale, en Gaardbestyrer, ikke skal have Valgret. Naar der saaledes foreligger Domme, som gaa i forskjellig Retning og som gaa i Retning af, hvad der neppe kan siges at stemme med Meningen af de paagjældende Bestemmelser i Grundloven og Valgloven, turde der være al Opfordring til ved Lov at fastsætte det paagjældende Forhold, og det er det, jeg her har forsøgt at gjøre. Hvorvidt den Affattelse, jeg har givet Loven, er fyldestgjørende, er udtømmende, skal jeg ganske henstille; men at en Fastsættelse af dette Forhold er fornøden, ja endog paatrængende fornøden, derom kan der neppe være Tvivl; thi de Domme, hvortil jeg her har sigtet, have rundt omkring i Landet fra en vis Side fremkaldt en Bestræbelse efter at udelukke fra Valgret de Personer, der med et almindeligt populært Udtryk kaldes Gaardbestyrere. Som jeg tillod mig at bemærke, da jeg indbragte Lovforslaget, nærer jeg ikke nogensomhelst Tvivl om, hvorledes Folkethinget opfatter dette Forhold, idet det jo er velbekendt, at Mænd, der høre til den saakaldte Gaardbestyrerklasse, uden Modsigelse oftere ere blevne godkendte som Medlemmer af Folkethinget, og Betingelserne for Valgret og Valgbarhed ere jo de samme med Hensyn til dette Punkt.

Nimestad: Jeg vil blot med Hensyn til dette Udskift sige, som jeg før sagde, at det er et mindre heldigt Forsøg paa, fordi Anvendelsen af et juridisk Begreb i enkelte Tilfælde er fundet tvivlsomt, at ville lovgive om dette Forhold, men tilmed er dette Forslag, saaledes som det er affattet, overmaade lidet heldigt. Den ærede Forslagsstiller har her taget frem en enkelt Egenskab, en enkelt Beskaffenhed ved det private Tjenesteforhold og gjort den til Gjenstand for en særlig Lov, og det er tilmed, maa jeg tilføje, en Beskaffenhed ved det private Tjenesteforhold, som er af den Karakter, at det forekommer mig, der aldrig kan være Tvivl om, at det, han her har opstillet, er en Betingelse for Tilstedeværelsen af et virkelig privat Tjenesteforhold. Hvis der altsaa skulde være

affagt en Dom i modsat Retning, tvivler jeg ikke paa, at den ved Paaanke vilde være bleven forandret. For saa vidt den ærede Forslagsstiller citerede en Viborg Landsoverretsdøm — det er mig ikke bekendt, hvad det er for en Dom, han sigtede til — da havde Forholdene vistnok været anderledes, end det ærede Medlem tænker sig, at de have været. Det er ganske tydeligt, at det jo er en Betingelse for et privat Tjenesteforhold, at der er den Dverenskomst tilstede, som er saaledes bindende, som det ærede Medlem fordrer, det er Noget, der absolut maa fordras, men det er ingenlunde tilfrækkeligt. Et privat Tjenesteforhold kræver jo yderligere, at det skal være saaledes, at Bedømmende ved Dverenskomsten har for en længere Tid stillet sine Kræfter til en Andens Raadighed. Det er dette, man forstaar ved et privat Tjenesteforhold. At det ogsaa indeholder det Moment, som det ærede Medlem her har fremhævet og pointeret, er fuldkommen sikkert. Er Nogen traadt i Forhold til en anden Mand paa en saadan Maade, at han slet ikke er forpligtet til at blive hos ham, kan det aldrig være et privat Tjenesteforhold. Selv om han er traadt i Forhold til Bedømmende paa en saadan Maade, at han er pligtig til at blive hos ham en Dag, det saakaldte Dagleie, saa er det heller ikke noget privat Tjenesteforhold. Dette kræver netop i sit Væsen, at der skal være en bindende Forpligtelse til for en vis længere Tid — i saa Henseende er Begrebet noget elastisk — at stille sine Kræfter til en Andens Raadighed. Alle disse Momenter fordras til Begrebet privat Tjenesteforhold, og det vilde derfor tage sig høist besynderligt ud at give en Lov, som fremdrager et enkelt og det et af de klareste Momenter og gjør det til Gjenstand for en Lov.

Octavius Hansen: Et æret Medlem, saa vidt jeg erindrer, det ærede Medlem for Sorø Amts 3die Valgkreds (Lauber), udtalte ved den foregaaende Sags Behandling, at han ikke gav sig af med at fortolke de Afgjørelser, der have fundet Sted. Det forekommer mig imidlertid, at det ærede Medlem ved dette Lovforslag giver sig af med at fortolke Grundloven og opstille, hvad man i gamle Dage kaldte autentiske Fortolkninger. Der staar i Grundloven Udtrykket „privat Tjenesteforhold“, og det er gjentaget i en af Valglovens første Paragrafer. Nu vil det ærede Medlem have, at vi skulle fastsætte dette Begreb paa en Maade, der muligen udtømmer Begrebet, saaledes som det rigtig maa opfattes, men muligen ikke gjør det. Det er muligt, at man ved en Definition af Begrebet „privat Tjenesteforhold“ kommer til at udelukke visse Forhold, som i Følge den almindelig rette juridiske Opfattelse ikke burde være udelukkede, og derved gøres altsaa en Forandring i Grundloven. Overhovedet synes det mig, at det, naar Grundloven har brugt et Ord,